

DATOS IDENTIFICATIVOS

Literatura e cultura do segundo idioma estranxeiro: Portugués

Materia	Literatura e cultura do segundo idioma estranxeiro: Portugués			
Código	V01G180V01706			
Titulación	Grao en Linguas Estranxeiras			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale OB	Curso 4	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Portugués			
Departamento				
Coordinador/a	Baltrusch , Burghard			
Profesorado	Baltrusch , Burghard			
Correo-e	burg@uvigo.gal			
Web	http://estudoslusofonos.blogspot.com/			
Descripción xeral	Nesta materia trátase de adquirir un coñecemento e unha comprensión básicas tocante aos desenvolvimentos e ás correntes más importantes da historia das literaturas e culturas lusófonas (portuguesa, brasileira e africana) a través de textos literarios, obras audiovisuais, música, entre outras. Laranse e comentaranse obras e/ou excertos de obras literarias seleccionadas dos ámbitos brasileiro, portugués e africano lusófono. O obxectivo consiste en comprender, saber relacionar e saber analizar de xeito crítico os principais desenvolvimentos literarios e culturais contemporáneos en Portugal, no Brasil e nos PALOP a partir do comentario e da interpretación de textos literarios e outros fenómenos culturais.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

A1	Que as/os estudiantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudio que parte da base da educación secundaria xeral, e que se atopa a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vanguarda do seu campo de estudio.
A2	Que as/os estudiantes saibam aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudio.
A3	Que as/os estudiantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudio) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que as/os estudiantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que as/os estudiantes desenvolvan aquellas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B2	Identificar as principais contribucións teóricas nos distintos ámbitos xeográficos, sociais e culturais da literatura do primeiro idioma estranxeiro, desde unha perspectiva que teña en consideración os valores democráticos, de igualdade social, de xénero, raza e orientación sexual, así como dunha cultura para a paz.
B4	Adquirir as ferramentas e técnicas metodolóxicas básicas para o estudio e a análise lingüística e literaria.
B5	Adquirir os coñecementos necesarios para a comprensión, desenvolvemento, análise, avaliación e aproveitamento para o futuro profesional dos recursos lingüísticos e literarios.
B6	Construír argumentos sólidos sobre os temas e textos a estudar, seguindo as convencións académicas, empregando evidencias suficientes que corroboren os razoamentos expostos, facendo uso dos recursos bibliográficos e electrónicos dispoñibles, especialmente os orientados á investigación lingüística e literaria e á docencia das linguas impartidas no grao.
B7	Participar en debates e actividades en grupo, desenvolvendo un pensamento autónomo e crítico, realizando contrastes críticos e respectuosos, e mostrando actitudes de tolerancia cara á diversidade social e cultural dos países das diversas linguas estranxeiras, de defensa de dereitos fundamentais, de principios de igualdade e de valores democráticos.

B8	Formular razonamentos críticos a respecto dos campos de estudio lingüístico e literario que conduzan á adquisición dun método sólido de análise lingüística e literaria para alén da mera aproximación subxectiva e intuitiva ás linguas e textos obxecto de estudio.
B9	Planificar, estruturar e desenvolver ensaios escritos e presentacións orais nas diversas linguas estranxeiras, formulando hipóteses, utilizando unha metodoloxía apropiada para transmitir ideas de xeito eficaz e válido, seguindo as convencións académicas e empregando evidencias suficientes que corroboren os razonamentos expostos.
B10	Mostrar coñecemento sobre outras culturas e expresións artísticas e ser competente para sensibilizar as persoas do entorno na apreciación da diversidade, interculturalidade e multiculturalidade. Así mesmo, explorar as repercusións sociais, profesionais, educativas e culturais dos usos lingüísticos e da aprendizaxe das linguas estudiadas no grao.
B11	Visibilizar e valorar as contribucións feitas polas mulleres á literatura e á cultura producida no primeiro idioma estranxeiro nos seus diferentes ámbitos xeográficos e culturais. De igual modo, identificar os mecanismos de exclusión e discriminación das mulleres na linguaxe e adquirir formación no uso de linguaxe inclusiva.
B12	Ser competente para utilizar as novas tecnoloxías como recurso metodolóxico, de investigación, didáctico e de comunicación.
C23	Desenvolver a capacidade crítica respecto ás diferentes aproximacións de estudio e a súa posta en práctica.
C24	Sentar as bases e desenvolver a comprensión dos aspectos históricos e socio-culturais básicos dos grandes momentos da literatura expresada no segundo idioma estranxeiro.
C25	Coñecer os principais movementos, épocas e tendencias na historia da literatura do segundo idioma moderno nos seus diferentes ámbitos xeográficos e culturais.
C26	Saber comentar e contextualizar obras e autoras/es seleccionados da literatura do segundo idioma estranxeiro nos seus diferentes ámbitos xeográficos.
C27	Mostrar un coñecemento básico dos principais movementos, épocas e tendencias na historia da literatura do segundo idioma moderno nos seus diferentes ámbitos xeográficos e culturais e das/dos principais autoras/es que a protagonizan.
C28	Desenvolver a capacidade de comentar e contextualizar obras e autores seleccionados da literatura do segundo idioma estranxeiro nos seus diferentes ámbitos xeográficos.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Comprender, saber analizar, comentar e discutir de forma crítica textos literarios e outras producións culturais provenientes de diferentes ámbitos lusófonos.	A1 B6 C4 A2 B7 C26 A3 B8 C26 B9 C28 B11
Saber redactar textos (en forma de posts, pequenos ensaios e/ou traballos de proxecto dirixidos), realizar exposicións orais e debater nun nivel académico e crítico sobre temas relacionados coa literatura e cultura lusófonas.	A2 B4 C23 A4 B6 C27 B9 C28 B11 B12
Saber elaborar textos e proxectos de divulgación e de didactización de contidos literarios e culturais lusófonos en diferentes soportes.	A2 B4 C23 A4 B5 C26 A5 B6 C27 B9 C28 B10 B12
Coñecemento básico dos principais movementos, épocas e tendencias na historia da literatura do segundo idioma estranxeiro nolos seus diferentes ámbitos xeográficos e culturais e das/as principais autoras/autores que a protagonizan.	A1 B2 C23 A2 B4 C24 A3 B5 C25 B10 C27 B11 B12
Desenvolvemento da capacidade de comentar e contextualizar obras e autoras/es seleccionados da literatura do segundo idioma estranxeiro nos seus diferentes ámbitos xeográficos.	A1 B2 C23 A2 B6 C26 A3 B7 C28 A4 B8 A5 B11 B12

Contidos

Tema

Elementos de estudos culturais portugueses e aspectos da historia da Lusofonía desde o século XII.	História de Portugal; História dos descubrimientos e da colonización; História do Brasil; História dos PALOP; Formación das identidades culturais e nacionais; Aspectos antropolóxicos e etnolóxicos seleccionados.
--	--

Aspectos seleccionados das principais épocas e correntes das literaturas portuguesa, brasileira e africana lusófona.	Renascimento; Barroco; Ilustración; Romanticismo; Modernismo e outras vanguardas; Literatura colonial e poscolonial; Correntes actuais; Formación da literatura brasileira; Formación dos sistemas literarios nos PALOP.
Elementos de análise de correntes, de autoras/es, de obras e/ou de excertos de obras seleccionadas.	Obras e/ou excertos de obras procedentes das seguintes épocas: Idade Media; Renascimento; Romanticismo; Modernismo e outras vanguardas; Literatura colonial e poscolonial; Correntes actuais; Formación da literatura brasileira; Formación dos sistemas literarios nos PALOP.
Exemplos seleccionados de música e obras audiovisuais contemporâneas da lusofonia.	Exemplos procedentes de Portugal Brasil PALOP
Elementos seleccionados da actualidade cultural lusófona.	Política; Blogs; Outros aspectos actuais.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	0	2
Lección maxistral	16	8	24
Traballo tutelado	0	30	30
Presentación	2	20	22
Estudo de casos	12	20	32
Aprendizaxe colaborativa	20	20	40

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descripción
Actividades introductorias	Organización interna da materia. Información bibliográfica. Introdución ás ferramentas dixitais. Temas e organización dos traballos tutelados e doutros exercicios.
Lección maxistral	Os principais temas da materia serán introducidos a través dunha serie de exposicións maxistrais por parte do profesor en lingua portuguesa.
Traballo tutelado	Cada estudiante realiza ao longo do período lectivo un traballo de proxecto escrito, dirixido polo profesor, sobre un tema relacionado coa literatura e/ou cultura da lusofonía.
Presentación	Cada estudiante realizará unha exposición oral de aproximadamente 20 minutos sobre un tema relacionado coa Lusofonía, cuxa preparación será dirixida polo profesor.
Estudo de casos	Realizarase unha serie de sesións dedicadas á análise pormenorizada de textos literarios e/ou outros aspectos culturais específicos da lusofonía.
Aprendizaxe colaborativa	Proxectos, comentarios, lecturas e outros traballos realizados ao longo do cuadri mestre.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descripción
Traballo tutelado	A orientación dos traballos tutelados realizarase a través de titorías individualizadas. En certos casos poderán realizarse titorías en grupo.
Presentación	A orientación das exposicións orais realizarase a través de titorías individualizadas. En certos casos poderán realizarse titorías en grupo.
Aprendizaxe colaborativa	A orientación dos proxectos e doutras contribucións realizarase a través de titorías individualizadas. En certos casos poderán realizarse titorías en grupo.

Avaliación

	Descripción	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado	Avaliarase un traballo de proxecto escrito de aproximadamente 15 páxinas (con introdución, parte principal, conclusión e bibliografía, seguindo as normas de estilo e de referenciação bibliográfica indicadas para o TFG), sobre un tema que se acordará co/a profesor/a. Un primeiro esbozo (como mínimo, a estrutura e a bibliografía) entregarase en formato Open Office ou Word ata o día 1 de decembro. A entrega da versión definitiva realizarase ata o día 17 de xaneiro.	35	A1 B2 C23 A2 B4 C24 A3 B5 C25 A4 B6 C26 A5 B7 C27 B8 C28 B9 B10 B11 B12
Presentación	Durante o período de aulas, cada estudiante realizará unha exposición oral de aproximadamente 20 minutos sobre un tema que se acordará co/a profesor/a, acompañado de guión e bibliografía.	30	A1 B2 C23 A2 B4 C24 A3 B5 C25 A4 B6 C26 A5 B7 C27 B8 C28 B9 B10 B11 B12
Aprendizaxe colaborativa	Avaliación continua dos proxectos, comentarios, lecturas e outros traballos realizados ao longo do cuatrimestre.	35	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Pautas xerais

As/os estudiantes deberán escoller, de forma obligatoria nas primeiras dúas semanas do cuatrimestre en cuestión, entre dúas opcións: un sistema de avaliação continua (*cf. supra* a descripción en [Avaliación](#)) ou un sistema de avaliação única. Recoméndase optar polo primeiro.

A copia ou o plaxio en calquera das probas das avaliações continua ou única poderá motivar a solicitude de apertura dun expediente sancionador, nas dúas ediciones das actas. Alegar descoñecemento do que supón plaxio non eximirá o alumnado da súa responsabilidade nese aspecto.

Avaliación continua

Para superar a materia, será preciso entregar coa regularidade requerida as prácticas de clase e obter unha nota mínima de **cinco** (sobre dez) en todas as partes de avaliação. De non acadar a nota de cinco nalgúnha destas formas de avaliação, non se realizará media.

A non realización de probas ou exercicios parciais previstos polo sistema de avaliação continua (*cf. supra* a descripción en [Avaliación](#)) suporá a obtención dunha cualificación de 0 (cero) puntos nesta.

A data do exame de avaliação continua coincidirá coa data do exame de avaliação única recollida no calendario oficial da FFT.

Avaliación única

Para superar a materia, será preciso superar cunha nota mínima de cinco (sobre 10) as dúas probas seguintes:

-Traballo tutelado (50%), coas mesmas características que o que se describiu máis arriba. Entregarase como moi tarde no día do exame oficial marcado do calendario da FFT.

-Exame oral (50%). Duración mínima de 30 minutos e máxima de 60, que versa sobre todos os contidos e textos de lectura obligatoria da materia que se disponibilizarán no inicio do cuatrimestre. Realizarase no día do exame oficial marcado do calendario da FFT ou nun día alternativo acordado co/a profesor/a.

Deberase obter en ambos casos unha cualificación mínima de 5 puntos (sobre 10) para poder efectuar media.

A data do exame de avaliação única será establecido pola FFT e publicado no seu calendario oficial.

Segunda edición das actas

Os mesmos criterios de avaliação única aplicaranse na segunda edición das actas (xullo).

O alumnado de avaliación continua que non supere a materia na primeira convocatoria e teña que acudir á segunda edición das actas terá que presentarse unicamente á parte que teña suspensa.

En todo caso, recoméndase a asistencia regular ás aulas e ás titorías e a consulta dos materiais e informacíons específicas na plataforma MOOVI, mesmo que non se siga o sistema de avaliación continua.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Moisés, Massaud (dir.), **História da Literatura Brasileira (5 vols.)**, 4^a, Cultrix, 1997-
- Bosi, Alfredo, **História concisa da literatura brasileira**, 44^a, Cultrix, 2018
- Bosi, Alfredo, **Dialética da colonização**, Companhia das Letras, 1993
- Ribeiro, Maria Aparecida, **Literatura Brasileira**, Universidade Aberta, 1994
- Sequeira, Rosa (coord.), **Textos de Literatura Brasileira**, Universidade Aberta, 1997
- Reis, Carlos, **História Crítica da Literatura Portuguesa (9 vols.)**, Verbo, 2005
- Gavilanes, José Luis / Apolinário, António (eds.), **Historia de la literatura portuguesa**, Cátedra, 2000
- Buescu, Maria Leonor Carvalhão, **Literatura Portuguesa Clássica**, Universidade Aberta, 1992
- Reis, Carlos, **Literatura Portuguesa Moderna e Contemporânea**, Universidade Aberta, 1990
- Laranjeira, Pires, **Literaturas Africanas de Expressão Portuguesa**, Universidade Aberta, 1995
- António Reis, Maria Inácia Rezola e Paula Borges Santos, **Dicionário de História de Portugal: o 25 de Abril**, vol. 1, Figueirinhas, 2016
- António Reis, Maria Inácia Rezola e Paula Borges Santos, **Dicionário de História de Portugal: o 25 de Abril**, vol. 7, Figueirinhas, 2018
- António Reis, Maria Inácia Rezola e Paula Borges Santos, **Dicionário de História de Portugal: o 25 de Abril**, vol. 4, Figueirinhas, 2017
- António Reis, Maria Inácia Rezola e Paula Borges Santos, **Dicionário de História de Portugal: o 25 de Abril**, vol. 2, Figueirinhas, 2017
- António Reis, Maria Inácia Rezola e Paula Borges Santos, **Dicionário de História de Portugal: o 25 de Abril**, vol. 3, Figueirinhas, 2017
- António Reis, Maria Inácia Rezola e Paula Borges Santos, **Dicionário de História de Portugal: o 25 de Abril**, vol. 5, Figueirinhas, 2017
- António Reis, Maria Inácia Rezola e Paula Borges Santos, **Dicionário de História de Portugal: o 25 de Abril**, vol. 4, Figueirinhas, 2017
- António Reis, Maria Inácia Rezola e Paula Borges Santos, **Dicionário de História de Portugal: o 25 de Abril**, vol. 6, Figueirinhas, 2018
- Ana Tereza Pinto Oliveira, **Manual Compacto de Literatura Portuguesa**, Bicho Esperto, 2010
- Celso Leopoldo Pagnan, **Manual Compacto de Literatura Brasileira**, Bicho Esperto, 2010
- Fernando Cabral Martins (coord.), **Dicionário de Fernando Pessoa e do Modernismo Português**, Caminho, 2008
- Fernando Cabral Martins, **Introdução ao Estudo de Fernando Pessoa**, Assírio&Alvim, 2014

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/V01G180V01991

Outros comentarios

As clases desta materia impartiranse en lingua portuguesa, podendo as/os estudiantes responder en lingua portuguesa, galega ou castelá, segundo as súas preferencias. As exposicións orais realizaranse em lingua portuguesa. Os traballos escritos poden ser redactados en lingua portuguesa (preferentemente), galega, castelá, inglesa, francesa ou alemá. Con todo, recoméndase con toda a insistencia que a/o estudiante dispoña dun coñecemento pasivo de lingua portuguesa suficiente (B1 como mínimo) para poder seguir unha exposición académica e, tamén, para ler e comprender textos literarios e ensaísticos neste idioma.

Convén que o alumnado se habitúe ao longo do cuadrimestre a ler/oír/ver noticias en lingua portuguesa en medios de comunicación tanto portugueses, brasileiros como tamén africanos lusófonos.

Aviso importante para o alumnado de intercambio (Erasmus): O ensino de Literaturas e Culturas Lusófonas na UVigo diríxese a un alumnado que ten o galego e/ou castelán como lingua materna e que parte de coñecementos históricos e literarios destas culturas, de maneira que a progresión é rápida. Non se recomenda ao alumnado de intercambio que non teña como mínimo un nivel de B1 en lingua portuguesa matricularse nesta materia.